

Metsanduse arengukava aastani 2030 probleemide nimekiri Forest Europa raamistikus

Alamtöörühmades käsitleti ja sõnastati kokku 101 erinevatest allikatest pärinevat Eesti metsandusega seotud probleemi, millest paljud käsitlevad sama teemat erinevast vaatenurgast. Probleemide esitamisel on kasutatud Euroopa ministrite koostööprotsessi Forest Europe raames kokkulepitud jätkusuutliku metsamajanduse kriteeriumide ja indikaatorite süsteemi¹.

Alamtöörühma poolt prioriteetseteks seatud probleemid on esitatud **rasvases kirjas** ning töörühmas erimeelsusena kirjeldatud probleem on tähistatud tärniga (*) ning *kaldkirjas*.

Üldine: Metsapoliitika ja metsanduse suunamine

1. [Riiklik metsandusprogramm või samaväärne](#)
2. [Institutsionaalne raamistik](#)

Ü.2.1 Kohati ebapiisav keskkonnajärelevalve

3. [Õiguslik raamistik: riiklikud ja rahvusvahelised kohustused](#)
4. [Rahanduslikud ja majanduslikud meetmed](#)

Ü.4.1 Piirangute õiglase hüvitamise meetmed ei ole olnud piisavad

Ü.4.2 Metsa loodusväärtuste hoidmise finantsmehhanism ei ole piisav, jätkusuutlik ja õiglane

Ü.4.3 Piirangutest tulenevate saamata jäänud tulu kompenseerimine metsaomanikele ja kohalikule omavalitsusele pole sageli piisav või puudub üldse

Ü.4.4 Ökosüsteemi teenuste turupõhised mudelid puuduvad

Ü.4.5 Metsa raadamise mõju ei kompenseerita

5. [Informatsioon ja kommunikatsioon](#)

Ü.5.1 Metsas olevate loodusväärtuste täiendav kaitse ei kajastu kommunikatsioonis ja riiklikus statistikas/Metsaomanikud ei ole kursis puudu turustamise piirangutega, mis tulenevad metsa sertifitseerimisest

Ü.5.2 Vajadus võimalikult täpse ja adekvaatse metsainventeerimise süsteemi järgi

Ü.5.3 Riigi kogutavad andmed ei ole kohati piisavad, et langetada teatud metsaökoloogiat puudutavaid metsanduslikke otsuseid

Ü.5.4 SMI meetodika ei ole läbipaistev (Töörühmas otsustati, et see ei ole probleem pärast seda, kui KAUR on oma meetodika avalikustanud – kõigile kättesaadavaks teinud, mis toimub lähiajal.)

Ü.5.5 Metsas toimetavate inimeste madal informeeritus valdkonna teadustulemustest ja nende rakendamise võimalustest

¹ https://foresteurope.org/wp-content/uploads/2016/11/III.-ELM_7MC_2_2015_MinisterialDeclaration_adopted-2.pdf#page=5

Ü.5.6 Ühiskonna teadlikkus metsaökoloogiast on madal, mistõttu paljud arvamusiidrid, metsanduspoliitikas osalevad huvipooled ja poliitikat suunavad keskkonnaministeeriumi ametnikud ei suuda mõista metsa kui tervikut

Ü.5.7 Metsanduslikud teabematerjalide (teadustööd, uuringud ja muud infomaterjalid) ei ole avalikkusele lihtsasti kättesaadavad

Kriteeriumid

Kriteerium 1: Metsaressursside säilitamine ja asjakohane parendamine ning nende panus globaalsesse süsinikuringesse

K.1 Poliitikad, institutsioonid ja meetmed metsaressursside säilitamiseks ja asjakohaseks parendamiseks ning nende panuse säilitamiseks globaalsesse süsinikuringesse

K.1.1 *Raiemahud on tasemel, mis metsade vanuselise struktuuri muutuste kaudu ohustab elurikkust ja võib ohustada teisi metsade ökoloogilisi funktsioone

K.1.2 Kodanikel pole kohalikul tasemel piisavalt võimalust kaasa rääkida riigimetsa majandamise planeerimisel

K.1.3 Metsamajanduse planeerimisprotsessis ei ole piisavalt arvestatud metsamajanduse mõju elamumaa kinnistutele

K.1.4 Vähene teadlikkus metsa süsinikuvaru ja –sidumise osas

K.1.5 Eesti metsades talletatud süsinikuvaru ja sidumine võivad väheneda

K.1.6 Eesti metsade majandamine ja maakasutus ei pruugi olla metsade süsinikuvaru seisukohalt optimaalne, samas kui eesmärk võiks olla metsade süsinikuvaru ja sidumisvõime suurendamine (ettepanekus: Metsamajanduse ja maakasutuse mõju Eesti metsade süsinikuvarudele vajab selgitamist. Eesmärk on metsade süsinikuvaru ja -sidumisvõime suurendamine läbi teadmispõhise majandamise.)

K.1.7 *Metsade väetamine on keelatud

K.1.8 Puudub ülevaade LULUCF määruse mõjust, muuhulgas puiduressursi kättesaadavusele

K.1.9 Puudub ülevaade energiamajanduses tulevikus kasutatavast puiduressursist ja nõudlusest

K.1.10 Mõnedes metsaökosüsteemides ei ole varem kasutatud metsakasvatuse võttestik alati olnud ökoloogiliselt jätkusuutlik, senisest rohkem tuleb arvestada võimalike kliimamuutuste mõjudega

K.1.11 Teadmised kliimamuutustega kohanemiseks paremini kohanevate puuliikide, ning vajaliku geneetilise mitmekesisuse kohta on ebapiisavad

K.1.12 Metsade raiejärgne uuendamine erametsades ei ole piisav metsade efektiivse süsiniku sidumise seisukohalt

K.1.13. Eesti nüüdisarhitektuuris kasutatakse puitmaterjali liiga vähe

Kriteerium 2: Metsaökosüsteemide tervisliku seisundi ja elujõulisuse säilitamine

K.2 Poliitikad, institutsioonid ja meetmed metsaökosüsteemide tervisliku seisundi ja elujõulisuse säilitamiseks

- K.2.1 Eesti metsade tervislikku seisundit ohustab juurepessu levik, mis langetab puidu väärtust
- K.2.2 Metsas teatud sünteetiliste pestitsiidide (nt glüfosaatide) kasutamine võib ohustada ökosüsteeme
- K.2.3 Metsakaitse meetmed kliimamuutustele mõjude vähendamiseks on ebapiisavad (patogeenid ja häiringud)
- K.2.4 Kliima muutuste valguses puuduvad piisavad uuringud lähiriikidest pärit algmaterjali (metsaistutusmaterjali) sobivuse üle Eesti metsades

Kriteerium 3: Metsade tootlike funktsioonide säilitamine ja ergutamine (puiduliste ja mitte-puiduliste)

K.3 Poliitika, institutsioonid ja meetmed metsade tootlike funktsioonide säilitamiseks ja ergutamiseks

- K.3.1 Kõik metsa majandajad ei järgi metsa majandamise head tava
- K.3.2 **Riik ei toeta ega suuna loodushoidlikku metsamajandust*
- K.3.3 **Lageraie keskne metsamajandus ohustab elurikkuse säilimist*
- K.3.4 **Kui raiemaht ohustab ökoloogilisi väärtusi, siis ei ole võimalik seda operatiivselt tuvastada ja sekkuda*
- K.3.5 **Praeguste raiemahtude säilitamine sotsiaalsetel ja majanduslikel põhjustel võib ohustada metsade ökoloogilisi väärtusi mitmekümne aasta pärast*
- K.3.6 **Raiemahtude alandamise vajadus liigirikkuse ja kliima kaalutlustest lähtuvalt*
- K.3.7 Võimalik raieliimiidi sätestamise ülempiir ei paku piisavalt paindlikkust ning seetõttu võib jääda osa ressursi kasutamata
- K.3.8 Praeguse arengukava maksimaalne raiemaht, puistute vanuseline ja puuliigiline jagunemine ei taga tööstusele pikaajalist ühtlast puidukasutust
- K.3.9 Olemasolevate teede halb seisund takistab metsakasutust
- K.3.10 **Metsandusega seotud taristute (teede) korrashoid ja areng pole piisavalt tagatud**
- K.3.11 Metsakuivendusel on tugev negatiivne mõju märgadele metsa- ja sookooslustele, veelustikule, kaldakooslustele ning see hoogustab kliimamuutusi
- K.3.12 Kraavivõrk erametsas hooldamata
- K.3.13 **Lageraie langi pindala piirang takistab metsade efektiivset majandamist*
- K.3.14 **Raievanused piiravad efektiivset majandatavate metsade majandamist*
- K.3.15 Metsaressursi kasutamine madalama tõhususega võrreldes teiste Euroopa metsarikaste riikidega
- K.3.16 **Majandusmetsade (metsad, kus on lubatud raietegevus) tootmisvõime on alla oma potentsiaali*

K.3.17 Raiutava puidu madal kvaliteet vähendab Eesti tööstuse konkurentsivõimet ja metsaomaniku tulu

Kriteerium 4: Metsaökosüsteemide bioloogilise mitmekesisuse säilitamine, kaitsmine ja asjakohane parendamine

K.4 Poliitikad, institutsioonid ja meetmed metsaökosüsteemide bioloogilise mitmekesisuse säilitamiseks, kaitsmiseks ja asjakohaseks parendamiseks

K.4.1 Ohustatud metsaliikide kohta puudub neid arvestavate metsandusotsuste tegemiseks vajalik ülevaade

K.4.2 Seni reformimata riigimaade RMK-le üleandmisel või müümisel ei inventeerita loodusväärtusi, mistõttu kõrge kaitseväärtusega alad võivad sattuda raiesse

K.4.3 Piiranguvööndite eesmärk, funktsioon ja majandamisjuhised on ebaselged

K.4.4 Nõmmemetsade majandamine ja kaitse ei ole sealse elustiku säilimiseks optimaalne, võttestik vajab planeerimist lähtuvalt looduslikust häiringurežiimist

K.4.5 Looduslike häiringualadega seotud elustik on ohustatud

K.4.6 Metsamaastike ruumiline planeerimine ökoloogiliste eesmärkide täitmiseks on ebapiisavalt väljaarendatud

K.4.7 Pärast raieid metsa säilik- ja põlispuude jätmise praktikad ei ole piisavad metsaelustiku säilimiseks tulevases metsapõlvkonnas

K.4.8 Raiete käigus vähenevad metsas surnud puidu kogused ja heterogeensus

K.4.9 Raiete kontsentreerumine nii asukoha kui puuliikide mõttes toob kaasa elupaikade killustumise ja kohati ka isolatsiooni

K.4.10 Metsaraiet ei planeerita ruumiliselt, mistõttu kannatab nii metsamaastikesisene kui vaheline sidusus

K.4.11 Vääriselupaigad on osaliselt inventeerimata ja hävivad

K.4.12 Vanade haavikute elustik on perspektiivis ohustatud

K.4.13 Esimese rinde väärislehtpuude (tamm, pärn, vaher, jalakas, künnapuu) vähesus ohustab nendega seotud liike ja kooslusi

K.4.14 Erametsad ei uuene okaspuuga (Ettepanekus: Erametsade puuliigiline koosseis on muutunud majanduslikult väheväärtuslike puuliikide suunas)

K.4.15 Erametsade uuendamiseks ei jätku metsakultiveerimismaterjali

K.4.16 Eesti metsades on vanu loodusmetsi alles vaid 2% metsamaast (Aastaraamat Eesti Mets 2016), millest ca 40% on range kaitseta

K.4.17 Metsalindude arvukus kahaneb

K.4.18 Kvalifitseeritud kategooriate metsaseemne puudus

Kriteerium 5: Kaitsefunktsioonide säilitamine ja asjakohane parendamine metsade majandamisel (eriti mulla ja vee kaitse)

K.5 Poliitika, institutsioonid ja meetmed kaitsefunktsioonide säilitamiseks ja asjakohaseks parendamiseks metsade majandamisel

K.5.1 Metsade vooluveekogude ökoloogiline seisund on halb

K.5.2 Metsade majandamine on ühendamata puisniitude ja –karjamaade loodusväärtuste kaitsega

Kriteerium 6: Teiste sotsiaalmajanduslike funktsioonide ja tingimuste säilitamine

K.6 Poliitika, institutsioonid ja meetmed teiste sotsiaalmajanduslike funktsioonide ja tingimuste säilitamiseks

K.6.1 Metsade majandamine ja metsade kaitsmine on ühes ministeeriumis

K.6.2 Metsa ei käsitleta inimeste ruumilise elukeskkonnana

K.6.3 Raielankide suuruse, kuju ja maastikulise paigutuse kontrollimatus

K.6.4 Metsanduse arengukavade koostamisel ja täitmisel ei ole piisavalt lähtunud valdkondadeüledest alusdokumentidest ja nendes püstitatud kultuuriga seotud eesmärkide saavutamiseks

K.6.5 Puudub riiklikult tunnustatud ülevaade säilinud ajalooliste looduslike pühapaikade hulgast ja asukohtadest, mistõttu need võivad teadmatusel metsamajandamise tulemusena hävida

K.6.6 Üldharidussüsteemis ei käsitleta piisavalt tarbimise keskkonnamõju teemat, metsamajandust, sellega seotud tegevusvaldkondi (jahindus, looduskaitse), looduskultuuri ning puidukasutust

K.6.7 Puudub metsamajanduse pikaajaline visioon ning metsamajanduse stsenaariume pole koostatud koos mõjude hinnanguga metsanduslikule haridusele ja tööhõivele (ettepanekus sõnastatud kokku probleemiga K.6.9)

K.6.8 Metsandussektori lisandväärtuse potentsiaal on palju suurem, kui seda praegu kasutatakse

K.6.9 Puudub riigi pikaajaline plaan majandatavate metsade, majanduspiirangutega metsade ja rangelt kaitstavate metsade osakaalu kohta (ettepanekus sõnastatud kokku probleemiga K.6.7)

K.6.10 Puuduvad uuringud looduskaitse otsestest ja kaudsetest kuludest ja tuludest

K.6.11 Puudub teadmine, mis ulatuses majanduspiiranguteta metsade pindala võib muutuda

K.6.12 Puudub ülevaade puiduenergeetika majanduslikest mõjudest

K.6.13 Puuduvad uuringud metsa nn kõrvalkasutuse majandusmõjudest ja selle võimalustest

K.6.14 Metsanduse potentsiaali maapiirkondades töökohtade loomiseks ei ole efektiivselt kasutatud

K.6.15 Ebaeetilised võtted kinnistute ja raieõiguse ostmisel ja kasutusvalduste seadmisel, mis on väga aktiivsed ja pealetükkivad. Tagajärjeks see, et metsaomanikud ei saa õiglast hinda

K.6.16 Metsaomandi killustumise (sh kaas- ja ühisomand) tõttu väheneb metsamajandamise aktiivsus

K.6.17 Füüsilisest isikust erametsaomanike (edaspidi talumetsaomanike) arvu ja nende omandis oleva metsamaa jätkuv vähenemine ning juriidilisest isikust metsaomanike (edaspidi firmametsaomanike) metsamaa pindala intensiivne suurenemine

K.6.18 Metsades leiduva pärandkultuuri säilimine ei ole piisavalt tagatud

K.6.19 Puidubilansi aluseks olevad andmeallikad puudulikud ning puidubilansi ja prognoosi koostamise osas puudub riiklik valdkonna terviklik kaardistus K.6.20 Metsamaterjali maanteetranspordi madal efektiivsus

K.6.21 Looduses liikumise/loodusturismi ja tervisespordi jätkuva kasvu mõju metsakeskkonnale (looduskeskkonnale) ei ole piisavalt reguleeritud ja sellega kaasneva võimaliku negatiivse mõju ennetamine tagatud

K.6.22 Puudub selge ja kõigile osapooltele teada olev poliitika või kokkulepe kolmandate isikute majanduslikuks metsa kõrvalkasutuseks

K.6.23 Eesti rahvusparkide metsa majandamist reguleerides ei arvestata piisavalt loodusel põhineva turismi ning rekreatsiooni potentsiaali ning vajadusi

K.6.24 **Eesti loodusel põhineva turismi mainet kahjustab intensiivistuv metsaraie*

K.6.25 Metsade prügistamine ja risustamine tekitab lisaks visuaalsele reostusele, jäätmete kõrvaldamiskulule, eluslooduse kahjustamisele, pinna- ja veereostuse ohule mh metsapõlengu ohu (puistu hävimisega kaasnev majanduskahju)

K.6.26 Metsa kultuurilise funktsiooni ebapiisav uuritus. Puudub kaasaegne põhjalik eestimaalaste loodustunnetuse uuring, mis aitaks lahti mõtestada looduse tähendust rahvuslikus identiteediloomes

K.6.27 Ebapiisav loodushoidlike tavade ning metsaga seotud Eesti rahvakultuuri traditsioonide õpetamine koolides

K.6.28 Looduslikud pühapaigad kõnetaksid tänapäeva kultuuris rohkem inimesi, kui neid tõlgendada läbi metsa ja tervise omavaheliste suhete aspekti

K.6.29 Looduse ja kultuuritraditsioonidega seotud huvihariduse ja huvitegevuse vähene tähtsustamine ja toetamine KOV tasandil

K.6.30 Ühiskonna teadlikkus metsatööstuse rollist heaolu loomisel on madal

K.6.31 **Eestis antav metsanduslik kõrgharidus ei hõlma piisavalt ökoloogilisi ja loodusväärtusi*

K.6.32 Kehtestatavad looduskaitse piirangud ei arvesta alati kehtivaid valla üldplaneeringuid

K.6.33 **Riigimetsa roll erinevate hüvede (sotsiaalsed, majanduslikud, ökoloogilised, kultuurilised) tagamisel ja ühiskondlik ootus sellele vajab täpsustamist ja avalikku arutelu*

K.6.34 Maaomanikud ei saa piisavalt kaasa rääkida tema maal toimuva jahikorralduse osas